

МЕДИЧНА ОСВІТА

УДК 615.04

Белегай Р.І.

Кредитно-модульна організація виробничої практики з клінічної фармації в системі вищої фармацевтичної освіти

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», м. Івано-Франківськ, Україна

belegay@bigmir.net

Резюме. Стаття присвячена організації виробничої практики в контексті кредитно-модульної системи навчання. Акцентована важливість даної форми навчальної діяльності у процесі підготовки провізорів. Представлений досвід проведення виробничої практики на кафедрі клінічної фармакології і фармакотерапії у ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет», спрямований на розвиток навичок здійснення фармацевтичної опіки різних категорій пацієнтів, клінічного мислення для відбору хворих, яким обов'язково необхідна консультація лікаря, вирішення питань адекватної заміни лікарських препаратів, взаємодії ліків між собою і з їжею, шляхів усунення поліпрагмазії, зниження ризику розвитку побічних реакцій, комунікативних умінь майбутніх провізорів. Наведено особливості оцінювання поточної успішності студентів та підсумкового модульного контролю.

Ключові слова: виробнича практика, кредитно-модульна система, клінічна фармація, фармацевтична опіка.

Реформування вищої медичної освіти після приєднання до Болонського процесу спрямоване на забезпечення гарантованої якості підготовки провізорів, здатних ефективно і своєчасно виконувати професійні завдання. Впровадження кредитно-модульної системи вимагає організації й реструктуризації існуючої системи навчального процесу [1,2,4].

Щодо навчання студентів-провізорів, дані складності стосуються виробничої практики, тому що спеціальність передбачає не тільки володіння знаннями дисципліни, а насамперед, комунікативні вміння. Цей принцип закладений у державних стандартах фармацевтичної освіти: освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми та стандартизованих способів оцінки знань і вмінь – ліцензійному іспиті «Крок-2. Фармація» та практично орієнтованому державному іспиті з клінічної фармації.

У системі професійної підготовки студентів виробнича практика виконує наступні важливі функції: навчальну, розвиваючу, виховну, діагностичну, адже в умовах сучасного виробництва фахівцеві недостатньо володіти певною системою знань, слід мати необхідний внутрішній орієнтир поведінки і діяльності – мотивацію – цілісне ставлення до професійної діяльності, при якій вона набуває особистий сенс [3,5].

Організація практичної підготовки регламентується певними положеннями і затверджується наказом Міністерства освіти і науки України. Вид практики та терміни її проведення визначаються навчальним планом відповідної спеціальності, зміст та послідовність – наскрізною програмою – основним навчально-методичним документом практичної підготовки. Запорукою ефективності практики є чітка організація та взаємодія різних підрозділів університету, бажання та правильний підхід до питань практики з боку студентів і сприятливого ставлення до неї баз практики.

Навчальним планом у IX семестрі передбачена виробнича практика з дисципліни «Клінічна фармація» у студентів V курсу фармацевтичного факультету. За обсягом вона короткотермінова (54 години) і включає 30 годин практичних занять і 24 години самостійної роботи.

Практичні заняття становлять 1 змістовний модуль «Знайомство зі структурою та принципами роботи аптечного закладу, організацією роботи провізора в аптечному закладі; набуття навичок роботи з документацією та відвідувачами аптеки. Робота в аптеці на робочому місці провізора «біля

першого стола»». Практичні заняття присвячені: ознайомленню зі структурою та принципами роботи аптечного закладу, організацією роботи провізора в аптечній установі, оснащенням робочого місця провізора, ознайомленню з основними принципами медичної деонтології, етичних норм поведінки провізора в аптеці, взаємин провізора та відвідувача аптеки, ознайомленню з організацією консультативно-інформаційної роботи в аптеці; придбання навичок фармацевтичної опіки при відпуску безрецептурних та рецептурних препаратів для симптоматичного лікування захворювань системи травлення (печія, закреп, діарея, метеоризм, нудота), уражень шкірних покривів: герпес губ, мікротравми (порізи, садни, подрипини), термічні і хімічні ушкодження поверхневих шарів шкіри (опіки, відмороження), акне (вугровий висип) та вітамінної недостатності, захворювань нервової системи (тривожні стани, астенія, безсоння), місцевих розладів кровообігу (варикозне розширення вен нижніх кінцівок, геморої), застуди (кашель, риніт, біль в горлі, лихоманка та ін.), суглобового, м'язового та головного болю; інформуванню пацієнтів про умови раціонального використання ліків, їх поєднання з їжею, правила збереження при всіх цих станах.

Протягом щоденного (5 днів) перебування в аптеках студенти ведуть щоденник практики, де вписують свою роботу, описують клієнтів аптеки – хворих та їх родичів, яким здійснили фармацевтичну опіку, випишують рецепти призначених лікарських препаратів, на підставі яких в кінці складають підсумковий цифровий звіт.

Студенти захищають результати практики під час підсумкового контролю в останній день практики. Кожний студент за підсумками індивідуальної роботи повинен представити керівнику матеріали практики: щоденник і звіт навчальної практики. Для покращення успішності студент може збільшити свій підсумковий бал при усній співбесіді, відповідаючи на теоретичні питання для заліку.

Успішність кожного студента оцінюється за рейтинговою 200-бальною шкалою. При засвоєнні кожної теми модуля навчальної практики за поточну навчальну діяльність виставляються бали з розрахунку, що їх максимальна кількість за день практики складає 24 бали, а мінімальна – 12. Складовими підсумкового бала є: правильне і повне виконання завдання, систематична повсякденна робота на базі практики за планом (6 балів); подання матеріалів з індивідуального завдання для перевірки викладачем не пізніше вказаного терміну, правильне ведення і повноцінне оформлення щоденника (6 балів); оцінка навички з складання інформаційного листа (інформаційного повідомлення) про новий лікарський препарат (3 бали); уміння здійснювати відбір хворих для обов'язкового направлення до лікаря або для призначення безрецептурних лікарських препаратів (ЛП) в межах відповідального самолікування, правильність вибору фармакологічної групи та оптимального безрецептурного ЛП з певної фармакологічної групи, лікарської форми та шляху введення для конкретного відвідувача, уміння надавати альтернативні шляхи вирішення питань заміни лікарських препаратів, шляхів усунення поліпрагмазії, зниження ризику розвитку побічних реакцій, уміння здійснювати фармацевтичну опіку окремих категорій пацієнтів (9 балів).

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати

під час проходження виробничої практики становить 120 балів, мінімальна – 60.

Підсумковий модульний контроль - це контроль засвоєння студентом матеріалу модуля. До підсумкового контролю допускаються студенти, котрі виконали усі види робіт, передбачених навчальною програмою, та представили матеріали практики – щоденник і звіт.

Підсумковий модульний контроль складається з перевірки правильності заповнення щоденника (15 балів), усного опитування (20 балів – 2 питання по 10 балів), контролю засвоєння практичних навичок: тестового контролю (у кількості 30 штук, по 0,5 бала за один тест – 15 балів,); вирішення ситуаційної задачі для оцінки наступних практичних навичок: вміння вибрати оптимальний безрецептурний препарат для конкретного хворого, здійснюючи фармацевтичну опіку окремих категорій пацієнтів (старі, діти, вагітні і т.п.) – 15 балів; застосовувати алгоритм розподілу пацієнтів на “потребуючих” і “не потребуєчих” лікарської консультації (15 балів).

Максимальна кількість балів підсумкового контролю дорівнює 80, мінімальна - 50. Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Висновок

В умовах кредитно-модульної системи навчання організація виробничої практики вимагає різностороннього підходу. Основними завданнями виробничої практики є адаптація студентів у конкретних умовах, закріплення теоретичних знань і наступне вдосконалення професійних умінь, комунікативних навичок, виховання ціннісного ставлення до професії у майбутніх провізорів.

Література

1. Болонський процес і система організації практичної підготовки студентів / С.М. Нейко, Л.В. Глушко, М.І. Мізюк, І.П. Вакалюк // Медична освіта. – 2007. – № 2. – С.56 – 58.
2. Вища освіта України і Болонський процес/під ред. В.Кременя. – Київ – Тернопіль, 2004. – 286 с.
3. Власко М.П. Про переваги модульно-рейтингової технології навчання / М.П. Власко, О.В. Устименко // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 2 (42). – С. 98 – 106.
4. Кучерявий О.Г. Модульне-розвивальне навчання у вищій школі: аспекти проектування: монографія / О.Г. Кучерявий. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2006. – 304.
5. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л. Болонський процес: цикли, ступені, кредити: монографія / Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, Є.І. СОКОЛ, Б.В.

Клименко. – Харків: НГУ «ХПГ», 2004. – 144 с.

Белегай Р.И.

Кредитно-модульная организация производственной практики с клинической фармации в системе высшего фармацевтического образования

Ивано-Франковский национальный медицинский университет

Резюме. Статья посвящена организации производственной практики в контексте кредитно-модульной системы обучения. Акцентирована важность данной формы учебной деятельности в процессе подготовки провизоров. Представленный опыт проведения производственной практики на кафедре клинической фармации и фармакотерапии в ГБУЗ «Ивано-Франковский национальный медицинский университет», который направлен на развитие навыков осуществления фармацевтической опеки различных категорий пациентов, клинического мышления для отбора больных, которым обязательно необходима консультация врача, решение вопросов адекватной замены лекарственных препаратов, взаимодействия лекарств между собой и с пищей, путей устранения полипрагмазии, снижения риска развития побочных реакций, коммуникативных умений будущих провизоров. Приведены особенности оценки текущей успеваемости студентов и итогового модульного контроля.

Ключевые слова: производственная практика, кредитно-модульная система, клиническая фармация, фармацевтическая опека

R.I. Belehay

Credit-Modular Organization of Practical Training in Clinical Pharmacy in the System of Higher Pharmaceutical Education

Ivano-Frankivsk National Medical University, Ivano-Frankivsk, Ukraine

Abstract. The article highlights organization of practical training in the context of credit-modular system of education. Special attention was drawn to the importance of such form of training in the process of pharmacists' education. The experience of practical training at the Department of Clinical Pharmacology and Pharmacotherapy at Ivano-Frankivsk National Medical University was presented. The experience was aimed at the development of skills in appropriate pharmaceutical care of various categories of patients, clinical thinking for selecting patients requiring doctor's consultation, solutions of problems concerning adequate replacement of drugs, drugs interaction, interaction of drugs with food, ways of polypharmacy elimination, reducing the risk of adverse reactions, communicative skills of future pharmacists. Features of students' current achievements evaluation and final modular control were provided.

Keywords: practical training, credit-modular system, clinical pharmacy, pharmaceutical care.

Надійшла 27.04.2015 року.

УДК: 378.147.016:615.015.4:[616.1/4:615.03]

Бондарчук О.П.

Виробнича практика: порівняльний аналіз підготовки фахівців фармацевтичної галузі

ДВНЗ «Івано-Франківський національний медичний університет»

E-mail: syan07@rambler.ru

Резюме: Встановлено, що в Україні підготовка спеціалістів для фармацевтичної галузі проводиться у медичних (фармацевтичних) та технічних ВУЗах. Підготовка фахівців з відповідних спеціальностей повинна базуватись на комплексному підході до проходження ними навчальної та виробничої практик. Тому метою нашої роботи було проведення порівняльного аналізу навчальних планів підготовки спеціалістів за спеціальністю «Фармація» і методологічних засад організації та проведення виробничої практики студентів вищих навчальних закладів медичного та технічного спрямування.

У статті проаналізовано види практик, їх тривалість, співвідношення кількості відведених годин практики до загального обсягу навчального навантаження та програми практик для студентів вищих навчальних закладів медичного та технічного спрямування. Проведене оцінювання практик у ВУЗі медичного спрямування дозволило встановити, що ряд практик носять пропедевтичний характер і здійснюються згідно з планом навчального навантаження ще до вивчення дисципліни студентами. Оцінювання практик у ВУЗі технічного спрямування дозволило встановити, що жодна з практик не має пропедевтичного характеру: